

Bon-BOM

2017. február | A Bolyai Onképző Műhely lapja | 6. évfolyam, 5. szám

Műhleplan

Konferenciafelhívás

2. oldal

Látható irodalom

13. oldal

Bálint-nap

3. oldal

Lábnymok

15. oldal

Irányzatok viszonya

6. oldal

Etimológia

18. oldal

Könyvkihívás

9. oldal

Felhívás a „Tudás-háló” elnevezésű konferencián való részvételre - avagy „barangolások a tudomány (macska)köves útjain”

Eddig három alkalommal rendeztük meg a Bolyai Önképző Műhely hallgatói konferenciáját az ELTE BTK-n, az ún. „*gyalogos szemináriumot*.” Ezeknek a célja az volt, hogy jobban megismerkedjünk egymás szakmai területével, kutatási témájával, érdekes előadásokat hallgassunk, illetve előadóként azt gyakoroljuk, hogyan lehet elmagyarázni a saját szakmánk problémáit egy intelligens, de nem szakmabeli közönségnek. A rendezvényeknek hagyományteremtő célja is volt, ezért a Bolyai Önképző Műhely tagjai számára jövőre negyedik alkalommal rendezzük meg, ezúttal a „**Tudás-háló**” elnevezésű konferenciát.

A konferencia tervezett időpontja:
2017. március 24. (péntek) 10.00 - 18.00

Az előadások legfeljebb 20 perces időkeretbe férjenek bele (15 perc előadás + 5 perc vita), lehetőség szerint PowerPoint-al, prezivel és más segédanyaggal (kép, szobor, könyv, tervrajz, makett) illusztrált prezentációk legyenek. Az előadások tartalmazzanak önálló gondolatokat is az adott témáról, de jelentős tudományos áttörések bemutatása természetesen nem elvárás. Mint említettük, a **15 perces előadások** után lehető-

ség nyílik röviden hozzászólásokra és kérdésekre. Idén lehetőség nyílik arra is, hogy az előadásokat idegen nyelven (pl. angol, német, francia, portugál, orosz) is előadhassák a résztvevők.

A jelentkezéshez (mindhárom évfolyamból) küldjétek el a neveteket, a tervezett előadásotok címét és egy 2500 karakter hosszúságú absztraktot a racz.mark@gmail.com email címre 2017. február 20-ig. Ebből – a tavalyihoz hasonlóan – egy rövid absztraktfüzetet adunk majd ki.

Ugyanakkor felhívjuk a jelentkezők figyelmét, hogy a konferencián elhangzott előadásokat a korábbiakhoz hasonlóan szerkesztett változatban is közre szeretnénk adni, ezért arra kérünk minden jelentkezőt, hogy nyár végéig (azaz 2017. augusztus 31-ig) elektronikus formában küldje el a leendő kötetbe szánt maximum 55.000 karakter hosszúságú tanulmányát az irodalomjegyzékkel együtt a fentebb említett email címre.

A konferenciát követően egy szerény állófogadásra hívjuk meg előadóinkat és vendégeinket.

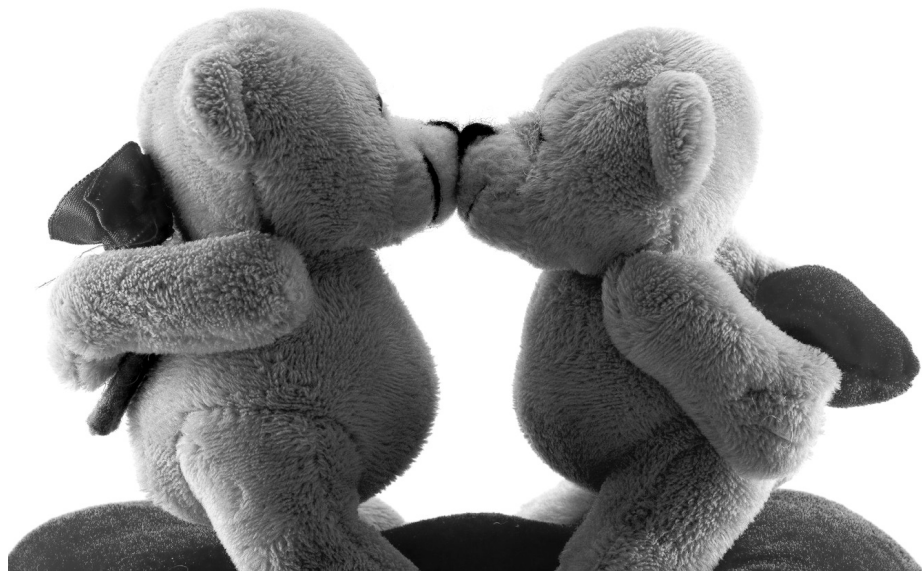
Előadóknak megjelenés alkalomhoz illő öltözékben!

Bálint-nap

Bár február az év legrövidebb hónapja, ebből a néhány napból akad egy olyan is, amely talán a legismeretebb, legelterjedtebb ünnep a világon: a Valentin-nap, más néven Bálint-nap. De vajon tényleg annyira ünnepnap-e, mint gondoljuk? Sokan úgy vélik, ez csak egy felesleges felbolydulás, és a karácsonyhoz hasonlóan csak az ajándékozásról, pénzköltésről szól, ráadásul egyre szélesebb körben: ma már nem csupán párunkat lepjük meg, de szüleinket, gyermekeinket, barátainkat, egyszóval szeretteinket is. Cikkemben arra fókuszálok, hogy valójában mennyire amerikai hóborton és mennyire valós történelmi eseményeken alapuló hagyomány ez az ünnep.

Nézzük először a tényeket: az ünnep népszerűsége elsősorban a virágárosok és az ő reklámjaik miatt nőtt ilyen hatalmasra (ugyanis a virágárosok kiszámolták, hogy egész évben február 14-én fogyott a legkevesebb virág). Hagyománya – meglepő módon – nem annyira amerikai, hanem inkább angolszász, vagyis minden olyan ország érintett, ahol az angol a hivatalos nyelv, és ahol a lakosság nagy része a Brit-szigetek középkori lakóitól származik.

Magyarországon az 1990-es években kezdett elterjedni az akkor még Valentin-napnak hívott ünnep, amelyet csak később magyarosítottak Bálint-napra (valószínűleg a névváltoztatás során vesztette el vallásos tartalmát

is). 1997-ben az amerikanizálódás ellen saját hagyományt teremtettünk magunknak, leghíresebb Bálintunkra, Balassira alapozva. Molnár Pál újságíró kezdeményezésére minden évben a költő neve napján adják át a Balassi Bálint-émlékkard nevű irodalmi díjat Budán.

A szerelmesek ünnepének igazi eredete azonban honnan máshonnan is származhatna, mint a szerelmesek országából, Olaszországból? Valentin püspök, vagyis Szent Bálint vértanú a keresztényüldözések korában élt, és feltehetően 269-ben vagy 270-ben elfogták, börtönbe vetették és kivégezték. Más pontos adatot nem tudunk róla, csupán különböző legendák keringenek kilétéről.

Az egyik legenda szerint, míg börtönben volt, egyszerűen hite erejével meggyógyította börtönőre lányát, aki visszanyerte látását. A férfi kivégzése előtt egy levelet küldött a lánynak, amelyet így írt alá: „*a Te Bálintod*”. Ez az alapja a mai amerikai Valentin-üzeneteknek, amelyeket rendszerint titkos hódolóként küldenek, és ugyanígy írnak alá („*Your Valentine*”).

Más történetekben azt olvashatjuk róla, hogy a házasságra lépni kívánó fiatalokat keresztény szokások szerint eskette meg, ráadásul ezek a férjek sokszor a hadsereg katonái közül kerültek ki, akiknek II. Claudius császár idején nem volt szabad megnősülni (ezáltal is csökkentve gyenge pontjaikat, amelyeknél fog-

va visszakozhattak volna a harctól). Az egyházi liturgiában e napon ünnepelték Jézust mint az égi vőlegényt és az ő eljövetelet az égi menyegzőre, ám e szent és a neki szánt emléknap 1970-ben, a római katolikus naptár reformjakor eltűnt a kalendáriumból. Szent Bálintról egyházi vonatkozásban annyit tudunk még, hogy ő a szerelmesek, a lelki betegek és az epilepsziások védőszentje is.

És hogy végül is miért olyan homályos ez a hagyomány? Mert már a keletkezésekor összerosódott más, pogány eredetű ünnepekkel, amelyeket azokban a napokban ünnepeltek, amikor a püspököt kivégezték. Az egyik a *Lupercalia* (más néven *Lupercal* isten ünnepe), a másik pedig *Faunus* (Faunus isten ünnepe), de ekkor emlékeztek meg az ókori Rómát alapító legendás ikerpárról, Romulusról és Remusról is. A február 13-a és 15-e közt megtartott pásztorünnepek központjában a *Lupercal* nevű barlang áll, ahol a történet szerint a farkas szoptatta a magukra hagyott fiúcskákat. Ekkor különböző tisztító szertartásokat és termékenységi rítusokat folytattak (például a papok megostorozták a fiatalokat, főleg a lányokat, a termékenység előidézése végett), hogy kiengeszteljék a farkas alakú, rosszindulatú *Lupercus* istent.

Természetesen kellemesebb részei is voltak az ünnepnek, ugyanis – ha az eddigi ünnepeltek sora nem lenne elég hosszú – még Júnó istennőt, a házasság

pártfogóját is bevették. Lehet, hogy nem véletlen, hogy a keresztény eseményeket bonyolító Bálintot is ekkor végezték ki? A fiatal lányok az istennő templomába mentek, hogy különböző jóslatok segítségével könnyebben találhassanak rá az igazira, az ifjú férfiak pedig zsákbamacskaszerűen választottak párt maguknak: tomlólán kihúzták a még hajadon lányok nevét, és ki kit húzott, azzal járt egy ideig. Állítólag akadtak olyan párok, akik valóban egymásba szerettek, de az egyszerűbb emberek (plebejusok) ezen szokása így is sok arisztokrata szemében erkölcsstelen volt.

A már házas férfiak ezen a napon virágcsokrokat vittek feleségüknek. Az ajándékozás hagyománya a mai napig él (és egyre jobban virul), ám a pogány és keresztény hagyományok közti kapcsolat – ahogy Szent Bálint történetei – csupán legendákra alapozódnak, nem bizonyítottak. Amit viszont mindenkinek nagyon fontos tudni, hogy az egymás iránt érzett szeretetünk nemcsak ezen a napon él, hanem (feltételezhetően) egész évben, így nem csak tizenkét havonta egyszer kell kimutatni.

Benkó Luca

A közízlés és a kortárs irányzatok viszonya

Építészhallgatóként gyakran beszéltem vele, hogy az Építésmérnöki Kar falain kívül az emberek – köztük általam jól ismert és nagyra tartott személyek is – sok esetben teljesen más típusú építészetet kedvelnek, mint amelyet ma a szakma követendőnek tart.

A kettő közötti különbség érzékelésére az egyik legegyszerűbb példát választottam: a korszerű magyar „paraszház” típusát, melyen bemutatható az eltérő gondolkodás. Mivel nem végeztem reprezentatív felmérést, ezért szándékosan két végletet mutatok be, melyek a tapasztalataimat tükrözik.

A bal oldali kép hivatott szemléltetni azt a kialakítást, amely a laikus elképzelése a korszerű, magyar tradíciókat továbbéltető otthonról: ez nem azt jelenti, hogy mindenkinek tetszik, de

így jelenítik meg fejben. A jobb oldali az építész társadalom által ünnepeelt egyik kortárs, de részben a magyar hagyományokból is építkező hosszúház. Első ránézésre nem is gondolnánk, hogy mindkét ház magyar, és mindkettő az utóbbi néhány évben épült. Ez két kiragadott példa, de ha az „otthonos ház”, a „mediterrán stílus” vagy az „organikus otthon” kifejezéseket használnám, jó eséllyel hasonlóan kontrasztos eredményt kapnánk.

Vajon mi lehet az eltérésnek az oka? Hogyan került egymástól ennyire messze a kortárs építészet és a ma jellemző közízlés? Ez a távolság nemcsak az építészetre, hanem több művészeti ágra is jellemző, 50–100 éves, de legalább néhány évtizedes szakadékról beszélhetünk. Ez alatt nem a műértő közeget értem,

hanem az „utca emberét”, akinek szakmájából kifolyólag általában nincsen szoros kapcsolata a magas művészetekkel – mint bolti eladók, hivatalnokok, mesteremberek stb. Tanult szakmából kifolyólag én most kifejezetten az építészeti stílusról írok.

Ahhoz, hogy a problémakör miérettjeit megtaláljuk, érdemes szakmai szemmel mélyebben elemezni a fent bemutatott két példát. Kívülről szemlélve az L-alakú, régebbinek tűnő épület báját a már száz éve sem korszerű burkolati megoldásoknak, nyílászárókialakításnak, díszítőelemeknek köszönheti. A XIX. században indokolt volt ez a kialakítás. Ha a tornác nyílásait tartós módon akarták áthidalni, a téglából rakott boltív volt a megoldás, mert nem volt vasbeton. Ha tényleg nagyobb méretű ablakot szerettek volna, akkor sok kis üvegtáblából kellett összeállítani, mert

nem létezett nagyméretű úsztatott üveg. Az árnyékolást csak zsalugátérekkel tudták elképzelni, egyszerűen nem volt korszerűbb rendszer. A díszítőelemeket muszáj volt a homlokzaton kialakítani, mert az volt megfelelő a kor művészeti és építészeti nyelvezetének.

Ezen a ponton álljunk meg egy pillanatra. Valójában ez a klasszicista jellegű, aránylag letisztult homlokzat már inkább a XX. század elején volt jellemző faluhelyen. Korábban a parasztkorok homlokzatok divatja uralkodott, még akkor is, amikor úri környezetben már 100 éve jellemzően klasszicista épületek születtek. Tehát nem új keletű, legalább évszázados jelenségről beszélhetünk. Ez azt jelenti, hogy a szakadék egyrészt abból fakad, hogy az újító megoldások lassan „szivárognak le” a köztudatba, sok esetben egyszerűen nem is tud róluk a társadalom.

A másik ok valószínűleg a felszíneség, amely abból ered, hogy – akárcsak a termékek döntő többségénél – a fogyasztók ma színt, formát és legfőképp érzést vásárolnak, a tartalom másodlagos. Így hajlamosak külsőségek, díszek alapján megítélni és „rákívánni” bizonyos irányzatokra. Az építészet fogyasztója sok esetben a környezetéből és a médiából merít ihletet, mert azzal találkozik – az utóbbi 15 év során úgy tűnik, főleg amerikai és mediterrán szapanoperák adták a legtöbb ihletet. Vagy éppen külföldi útjaikból szeretnének hazahozni valamit, bizonyos esetekben a kivagyiság is hajtóerő lehet. Ez egyben azt is jelenti, hogy a megoldások indokoltsága és korszerűsége háttérbe szorul. A művészetekben a tartalmatlan másolatokat általában giccsnek hívják. Egy sohasem volt parasztház, amelynek a szerkezete és térstruktúrája korszerű és a kinézete egy indokolatlan romantikus ábránd, az nem giccs?

Annak érdekében, hogy „fair” módon közelítsük a kérdést, nézzük, hogy mi történik a laikussal, ha egy – a szakma által elismert – modern épülettel mégis kapcsolatba kerül. Szinte biztosra vehető, hogy nem érti. Nem érti, hogy egyszerűsége abból fakad, hogy a vizuális művészetek rég túlléptek a burjánzó díszítettségen és az élethű realizmuson. Nem érti, hogy az építészetben már jó ideje a tartalom – maga a tér és annak funkciója – az első, és nem annak formája. Nem érti az új komponálási elveket, melyek – akár a művészetek

esetében – sokszor erőteljes absztrakciókra épülnek. Ilyenkor bizonyos alapelemeket teljesen lecsupaszítanak, hogy aztán korszerű jelentésükkel használják fel őket. Viszont biztos megütközne a „ronda, a ház falán kilógó gyárkéményen”, ha az előbbi példánál maradunk. Pedig egy ilyen kémény jóval egyszerűbb és olcsóbb, mint egy hagyományos falazott. Ahogyan ma egyszerűbb bezsaluzni egy egyenes áthidalót, mint boltövet rakatni, és az osztás nélküli ablaktábla is kisebb erőforrás igényű.

De miért nem fogékony a társadalom a kortárs építészetre? Egyrészt hazánk modern építészetének megítélésén sokat rontottak a szocializmusban kialakult képzettársítások, amelyek a modern stílusban épült köz- és lakóépületekhez kötődő rossz tapasztalatokból, illetve a rendszer elutasításából fakadtak. Ezek a képzetek rendkívül lassan változnak, ha 100 év múlva írnám ezt a cikket, valószínűleg hasonlóan egymástól távol állónak festeném le a szakmát és a társadalmat.

Viszont nem szabad a kortárs meg nem értettségét csak a társadalom hibájának tekinteni – a kortárs építészetnek nagyon rossz a marketingje. A laikus élete során egyszerűen nem kerül kapcsolatba kellő mélységben a kortárs irányzatokkal, pedig ha tudná és megértené annak logikáját, valószínűleg sokkal könnyebben felismerné a hasznosságát és a szépségét.

A könyvkihívás

A Szeretlek Magyarország Média-csoport 3 éve hirdet könyves kihívásokat, melyek lényege a következő: olvass el 4, 25 vagy 50 könyvet bizonyos időkereteken belül! Ez 4 könyv esetén egy hónap, 50-nél viszont már egy év. A kihívásról bővebben itt olvashattok: www.konyvkihivas.hu.

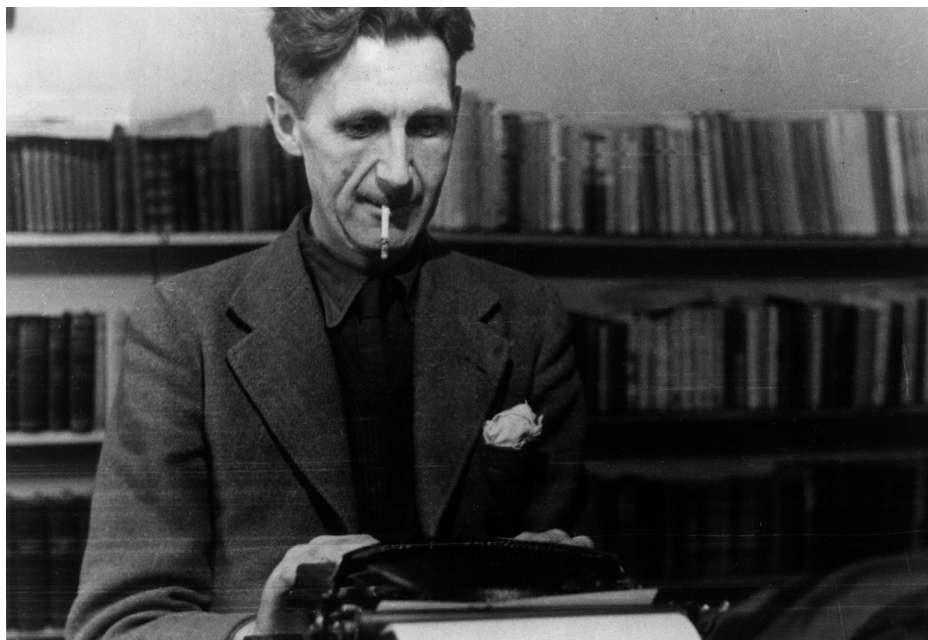
Természetesen nem akármilyen könyvek jöhetnek szóba: meghatározott szempontok alapján kell azokat kiválasztani. Következzenek ezek az – egy-két kivételével – évről évre állandó szempontok, amelyek közül néhányat kiegészítettem az általam választott, emlékezetesebb könyvekkel:

1. Egy könyv, amely több mint 500 oldal. Stieg Larsson: *Mannen die vrouwen haten*, azaz *A tetovált lány* holland kiadásban. Ajánlom mindenkinek, hogy idegen nyelven olvassa el, mert így, nyelvtanulási céllal, nem minden szót értve nem idegesíti az embert a borzalmasan egyszerű, már-már általános iskolás stílus.

2. Egy klasszikus romantikus könyv.

3. Egy könyv, amelyből film is készült.

4. Egy könyv, amely ebben az évben jelent meg. J. D. Salinger: *Rozsban a fogó*, vagyis a *Zabhegyező* újrafordítása. Nekem egyáltalán nem tetszett. Amíg a *Zabhegyezőben* Holden a korának és a nemének megfelelő szlenget

használ, az új kiadásban olyan szavakat adnak a szájába, amelyek inkább az alsó tagozatos lányokra jellemzőek.

5. Egy könyv, amelynek a címében számjegyek szerepelnek.

6. Egy könyv, amelynek szerzője még nincs 30 éves. Kemény Zsófi: *Én még sosem*. Ettől a könyvtől sokat vártam: az író Kemény István, elismert költő lánya, akinek a regényét mint stilisztikailag különleges, Budapestről és a mi generációnkról sokatmondó könyvet harangozták be, amely a *Moszkva tér* című filmhez hasonló élményt fog nyújtani. Ehhez képest egy elcsépett, számomra semmilyen stilisztikai élményt nem nyújtó tinédzserdrámát kaptam.

7. Egy könyv, amelynek szereplői nem emberek. Orwell: *Állatfarm*. Nem lehet megunni.

8. Egy vicces könyv.

9. Egy könyv, amelyet nő írt.

10. Egy misztikus vagy krimi könyv.

11. Egy könyv, amelynek címe csupán egy szóból áll.

12. Egy novelláskötet. Janikovszky Éva: *Ájlávjú*. Már nem csak a *Kire ütött ez a gyerek?* és társai élvezetesek számomra, hanem a felnőtteknek írt művei is. Örök kedvencem tőle: *Az anyját egyedül nevelő gyerek*.

13. Egy könyv, amely egy másik országban játszódik.

14. Egy szépirodalmi mű. Kosztolányi: *Pacsirta*. Az első pár fejezetet utáltam. Teljesen mást vártam ettől: egy fiatal, kivételes lány történetét. Erre másról sem olvastam csak a szülőkről. Aztán hamarosan leesett: Kosztolányi játszik velem. Nem *Pacsirta* a főszereplő, hanem a család, akinek az életét, habár nem szándékosan, de *Pacsirta* tönkreteszi. Azóta a kedvenc Kosztolányimmá vált.

15. Egy népszerű szerző első könyve.
16. Egy könyv, amelyet a kedvenc íróm írt, de eddig még nem olvastam.
17. Egy könyv, amelyet egy barátom ajánlott.
18. Egy olyan könyv, amelyet Pulitzer-díjas vagy Nobel-díjas szerző írt, vagy róla szól. Harper Lee: *Ne bántsdátok a feketerigót!* Szerelem volt első látásra. Ha tehetném, sem változtatnék semmit, még egy kötőszót sem ezen a könyvön, annyira zseniális.
19. Egy igaz történeten alapuló könyv. Ken Follett: *Az örökkévalóság küszöbén*, azaz az *Évszázad-trilógia* 3. kötete, amely a hidegháborút mutatja be. Follett-től rengeteg könyvet olvastam már, de egyik sem volt stilisztikailag, történetvezetésileg olyan kiforrott, mint ez. Habár elég vaskos (kb. 1200 oldal), az ember úgy érzi a végén, hogy még mindig nem volt elég belőle.
20. Egy könyv az „Ezeket egyszer el kell olvasnom!” listám aljáról. Daphne du Maurier: *A Manderley-ház asszonya*: csodálatos regény.
21. Egy könyv, amelyet édesanyám szeret.
22. Egy könyv, amely ijesztő. Takami Kósun: *Battle Royale*. Habár butaságnak tűnik, nagyon izgalmas, jól felépített regény.
23. Egy több mint százéves mű.
24. Egy könyv, amelyet csupán a borítója alapján választottam ki.
25. Egy könyv, amelyet még az iskolában kellett volna elolvasnom.
26. Egy memoár. Arthur Golden: *Egy gésa emlékiratai*. Izgalmas betekintés a japán kultúrába, sokat lehet belőle tanulni.
27. Egy könyv, amelynek egy nap alatt a végére lehet érni. A. A. Milne: *Micimackó*, az ezeréves Postabank-kiadásban, amely sorozat kötetei gyermekkorom kedvencei voltak.
28. Egy könyv, amelynek a címében ellentétes jelentésű szavak szerepelnek.
29. Egy könyv, amely egy olyan helyen játszódik, ahová mindig is el akartam jutni.
30. Egy könyv, amely abban az évben jelent meg, amelykor születtem. Louis de Bernières: *Corelli kapitány mandolinja*. A II. világháború kevésbé ismert eseményeit mutatja be Görögországban és Olaszországban. Egy olyan könyv, amelyet megéri újra és újra elolvasni.
31. Egy könyv, amelyről rossz véleményeket hallottam.
32. Egy trilógia. Gion Nándor: *Virágos katona*.
33. Gyerekkorom egy könyve.
34. Egy könyv, amelyben szerelmi háromszög van.
35. Egy könyv, amely a jövőben játszódik. Anthony Burgess: *Gépnarancs*. Orosz nyelvtudás előny, de anélkül is megrendítő, elgondolkoztató olvasmány.
36. Egy könyv, amely egy gimnáziumban játszódik.
37. Egy könyv, amelynek a címében szerepel egy szín. Stendhal: *Vörös és fekete*. Azt mondják, ez a könyv arról szól, hogy a főszereplő a papi vagy

a katonai pályát válassza-e. Szerintem a hangsúly nem az emberi sorson, hanem két történelmi korszakon van, és azon, hogy ez a fiú rosszkor született, így sem katonaként, sem papként nem fog tudni felemelkedni.

38. Egy könyv, amely megríkatott.

39. Egy varázslatos könyv.

40. Egy képregény. *Kázmér és Huba gyűjtemény*: megéri angolul olvasni, szókincsfejlesztés végett. Kázmér választékosabban beszél, mint egy sokat olvasott felnőtt.

41. Egy könyv, amelynek írójától még nem olvastam eddig semmit.

42. Egy könyv, amely az enyém, de eddig még nem olvastam el.

43. Egy könyv, amely a szülővárosomban játszódik.

44. Egy könyv, amely eredetileg nem az anyanyelvemen íródott. Dimitri Verhulst: *Elcseszett napok egy elcseszett bolygón*. Flamand regény, amely görbe tükröt mutat az emberiségnek.

45. Egy könyv, amely karácsonykor játszódik.

46. Egy könyv, amelynek írójának monogramja megegyezik az enyémmel.

47. Egy dráma. Edward Albee: *Nem félünk a farkastól*. Zseniális darab, színházban is megéri megnézni.

48. Egy betiltott könyv. Vladimir Nabokov: *Lolita*. Úgy álltam neki, hogy Lolitát sajnáltam, ám a végére megutáltam a kislányt, és minden sajnálatom a beteg férfira irányult. Nagyszerű olvasmány.

49. Egy könyv, amely egy televíziós műsoron alapul, vagy az készült belőle.

50. Egy könyv, amelyet többször elkezdtem, de sosem olvastam végig. George R. R. Martin: *Trónok harca*, ezúttal végigolvastam, és nem bántam meg.

Rákóczi Adrienn

Látható irodalom

A tüdőgyulladás mára már gyógyítható betegség, ezért sem félünk annyira tőle. Ettől függetlenül még mindig követel áldozatokat. Emiatt határozta el egy kicsi magyar csapat, még novemberben, a tüdőgyulladás világnapján, hogy felhívja a figyelmet erre a betegségre.

A www.eletbenmaradnak.hu célja nem más, mint a figyelemfelhívás a tüdőgyulladásra úgy, hogy 5 magyar költőóriás egy-egy versét rajzolták meg képregényben. Mindegyik szerző tüdőgyulladásban szenvedett, pedig ha a mai korban élnének, valószínűleg ez nem lenne probléma. Mivel Magyarország nagy költőiről van szó, a rajzokat is híresnek mondható képregényrajzolók alkották meg. Mindegyik rajzolónak rengeteg munka áll

a háta mögött, és a saját stílusával alakította meg a verseket.

A költők mindig valami újat és valami mást csináltak annak érdekében, hogy fejlődjünk. Valamit, amivel a határokat feszegették, valamit, amit ők csináltak először, vagy ők csináltak először máshogy. Miben lenne más a képregény, ha nem abban, hogy a verseknek még egy kis pluszt ad: azokat a képeket, amelyek megelevenítik a szavakat. Két képregényt úgy szólván meganimáltak, a verseket pedig felolvasták hozzá, ezzel is még közelebbivé téve a verseket és a mondanivalójukat.

Kölcsey két művét is megrajzolták: a *Himnusz*t, amely nemcsak a történelmünket mutatja be gyönyörűen, de a jövődőt is. A rajzok a magyarságról

szólnak, az elején és a végén pedig a költő is helyet kap a képsorokban. A *Huszt* inkább rövidebb, picit sötétebb, mégis vidámabb képsornak sikerült.

Berzsenyi Dániel *Az első szerelem* című műve képregényként harsány színekben jelenik meg, ezzel is mutatva a romantika irányába, részletgazdagon és a szemet gyönyörködtetően. Csokonai Vitéz Mihálynak nem más költeményét, mint *A reményhez* című alkotását dolgozták fel. Mintha festményt néznénk, kidolgozott, az elején szép, harsány, a végén pedig egyre jobban elveszti színeit, és talán a reményt is.

Ady Endrének sok híres verse van, a *Harc a Nagyúrral* nem feltétlen ezek közé tartozik, ellenben érdekesen adaptálták képregényre. Maga a képregény látványos, igazi akciókkal teli képsorokból áll, miközben a vers szö-

vegét követi a kép is. Arany Jánostól viszont egyik személyes kedvencemet, *A walesi bárdokat* dolgozták fel. A képek picit szögletesek, picit modernnek, de így, modernizálva talán még jobban érthető és kedvelhető a mai fiataloknak is.

Én minden hasonló kezdeményezést örömmel fogadok, hiszen egy újabb lépéssel kerülünk közelebb ahhoz, hogy az ifjúság könyvet vegyen a kezébe. Remélem nem az utolsó művészeti alkotást mutathattam be, amely nemcsak az olvasás népszerűsítését tűzte ki céljául, hanem egy jobb kor létrehozását is, amelyben a tüdőgyulladás nem öl.

Telek Zsuzsa

Lábnyomok

A kora hajnali időpont ellenére szokatlanul sokan voltak aznap a villamoson. Az egyébként csendes tömegközlekedési eszközön ezúttal zajlott az élet: voltak, akik hangosan nevetgéltek, vagy épp beszélgettek. Egy szedett-vedett ábrázatú férfi alamizsnáért kuncsorgott az utasok között. Egy nő üvöltve telefonált – feltehetően a párjával – arról, hogy miért nem vette fel a készüléket az előző három csörgésnél. Egy nyurga férfi pedig kissé hamisan bár, de tökéletes szöveggel énekelte a *La Marseillaise*-t, miközben társai komolyságot imitálva tisztelegtek neki. Egyikük még egy nem létező könnyecseptet is letörölt az arcáról.

A megállóban egyedül várakozott egy idős hölgy. A villamos még meg sem állt, de ő már beállt az ajtó elé, startra készen, jelezvén felszállási szándékát. Amikor kinyílt az ajtó, lassan a kapaszkodóhoz nyúlt. Lépett a jobb lábával, majd maga után húzta a másikat is. Ekkor megpihent. Miután már biztosan állt, a fejét felemelte, és körbekémselt ülőalkalmatosság után.

Az előbb még a himnuszt zengő fiatal férfi egyből felpattant a szemközti ülésről. A barátait arrébb hessegette, és intett a hölgynek, hogy üljön le. Kinyújtotta felé a kezét, az idős hölgy pedig megkapaszkodott benne, majd helyet foglalt.

– Hogy maga milyen kedves, köszönöm! – mondta.

Kicsit mocorgott, újra megkapaszkodott, és elhelyezkedett.

– Tudja, mióta tavaly elestem, nem merek állva utazni. Nagyon fékeztem ám a villamos. Nagyon rossz volt, nem volt már ülőhely. Sajnos ma már nem igazán adják át a helyüket a fiatalok. Magát kivéve, persze! – tekintett hirtelen a helyét átadó férfirra. – Az orvos szerint már nem nagyon kellene sétálnom, de a mozgás az fontos!

A férfi csak bólogatott. Kedvesen mosolygott, de nem válaszolt. Barátai is ugyanezt a tekintetet öltötték magukra, miközben egy hang sem hagyta el a szájukat.

– Különben is – folytatta a hölgy –, muszáj kimenni a temetőbe meglátogatni szeretett Lajosomat! Szegény Lajos, Isten áldja azt a drága teremtést! Hogy mennyire hiányzik az én drága Lajosom! Minden reggel meglátogatom, nem hagyok ki egy napot sem!

A villamos ekkor befutott a következő megállóba. Újabb utasok szálltak fel, egy páran havat ráztak le a cipőjükről, hírt adva az időjárásról. Egy ellenőr is felbukkant a kocsis túlsó végében. Sorba megnézte a többi utas jegyét, emberről emberre haladva közeledett a kicsiny csapat felé. A helyét átadó férfi megbökte a társaság egyetlen női tagját, és az ellenőr irányába mutatott.

A nő erre azon nyomban, szó nélkül a táskájában kezdett el kotorászni.

– Szegény Lajosom, micsoda egy rendes teremtés volt! – motyogta maga elé az idős hölgy.

Hirtelen felnézett, és tovább mondta a fiatal fiúnak a magáét.

– Már egy éve, hogy a Jézuska maga mellé vette, de én akkor is kimegyek hozzá a temetőbe! Minden egyes nap. Nem hallgatok az orvosra, Lajosomat is miatta vették magukhoz az anyalok. Az orvos nem tudta, mi a baja, és nem is segített neki! De én ott voltam mellette végig.

A *La Marseillaise*-ező illető továbbra sem válaszolt. Odafordult a táskában kotorászó barátjához, és valamit a fülébe sűgött, aki erre válaszként csak grimaszolt.

– Jaj, hogy maga milyen kedves, hogy így meghallgat egy vénasszonyt! – nézett emberünkre a hölgy. – Nem sokan figyelnek ám rám manapság, sőt, mintha nem is figyelnének egymásra az emberek. Milyen szomorú egy világ lett a miénk!

– Margó! – zengte egy öblös hang vidáman. – Jó reggelt, kezit csókolom! Hogy tetszik lenni?

Az ellenőr kedvesen megveregette az idős nő vállát, aki válaszként elmesélte, hogy az a kedves úriember, az ott, ni, az az úriember átadta neki a helyét. És ma milyen sokan vannak a villamoson! És persze, az ő Lajosához igyekszik.

Az ellenőr kedvesen közbe-közbe szólt, míg a néni mesélt, bólogatott, majd elbúcsúzott:

– Örülök, hogy jól tetszik lenni. Aztán vigyázzon ám magára! Viszontlátásra!

Az ellenőr a baráti társasághoz fordult. A kicsiny csoport egyesével fel emelte a maga jegyét, kivéve a helyét átadó férfi, aki még mindig a lyukasztóval bíbelődött. Az ellenőr odalépett hozzá, hogy segítsen neki.

– Hagyja a nyílásban egy darabig! Addig nem tudja kezelni.

A férfi ki-be húzogatta a jegyét, de a sokadik próbálkozás után végül az ellenőr átvette, és kilyukasztotta helyette. A gép egy halk bipelő hangot hallatott, mire a férfi boldogan mutatta fel a saját jegyét:

– Ah! *Thank you!*

Az ellenőr tovább lépett, a baráti társaság pedig csevegni kezdett egymással. A hölgy tovább beszélt, de ezúttal magában:

– Ah, Lajoskám, látod, látod! A mai fiatalok mégis milyen kedvesek, meghallgatják az embert! Lajoskám, kár, hogy te ezt már nem látod!

A villamos egy újabb megállóba futott be. A villamos megállt, a baráti társaság pedig beállt az ajtó elé, remélve, hogy az magától kinyílik. Vártak egy pár másodpercig, végül egy felszálló utas nyomta meg kívülről az ajtónyitó gombot.

A társaság leszállt, de egytől-egyig mind visszaneztek a vidáman üldögélő hölgyre. Az éneklő cimpora pedig búcsúzásképpen integetett a néninek. Biccentett, majd visszafordult a vidám kis társasághoz.

A hölgy a végállomásig ment. Mikor már mindenki leszállt, ő még mindig ott ült, ahol húsz perce foglalt helyet. A villamosvezető is leszállt már, amikor újabb utasok kezdtek szállingózni. Margó indulni készült, de jaj! Olyan nehéz a mozgás! Olyan nehéz innen felállni! Erről a kényelmes ülésről...

Nyílt az ajtó, és egy idős, nagypapa kinézetű ember szállt fel lassacskán a villamosra. Amint megpillantotta Margót, a szája fülig érő mosolyra húzódtott.

– Margó! – kiáltotta rekedten. – Ó, én Margóm!

A szólított lassan felpillantott, és teljes döbbenettel nézte, ahogy az idős úriember nehéz lábait lassan emelve odamegy hozzá.

– Lajos? Lajos! Te? Itt? – Margó szeme csillogni kezdett, majd elpityeredett.

– Gyere! – nyújtotta neki a kezét Lajos. – Menjünk haza!

Lajos kezét csókolt Margónak. Margó ezután megkapaszkodott egyik kézzel a villamosban, másik kézzel Lajosban, és végre felállt az ülésről. Lajos és Margó egymásba kapaszkodva lépegettek az ajtó felé, majd szálltak le közösen a villamosról.

Egyre több új utas szállt fel a villamosra, közben pedig Margó és Lajos lábnyomot hátra sem hagyva bandukoltak haza a hóesésben.

Tóth Anita novellája

Etimológia

algebra: a matematika tudományterületének neve Muhammad ibn Músza l-Hvárizmi (780? – 845?) perzsa matematikus, asztronómus, asztrológus és geográfus *Kitáb al-Dzsabr va l-Mukábala* (*al-dzsabr*: 'összeilleszkedés, újraegyesítés') című értekezésének címéből származik, amelyben többek között egyenletek szimbolikus műveletek segítségével történő megoldását írta le.

drákói szigor (szólás): kérlelhetetlen szigor. A kifejezés a Kr.e. VII. században élt athéni törvényhozó, Drakón nevére vezethető vissza. Drakón elsőként rendelte el a jogszokások írásba foglalását, amivel erősen korlátozta az igazságszolgáltatás addigi gyakori önkényességét. Az általa kialakított, igen szigorú törvényekben testet öltött jogrendet jól jellemzi, hogy egy kortársa szerint azt nem tintával, hanem vérrel írták.

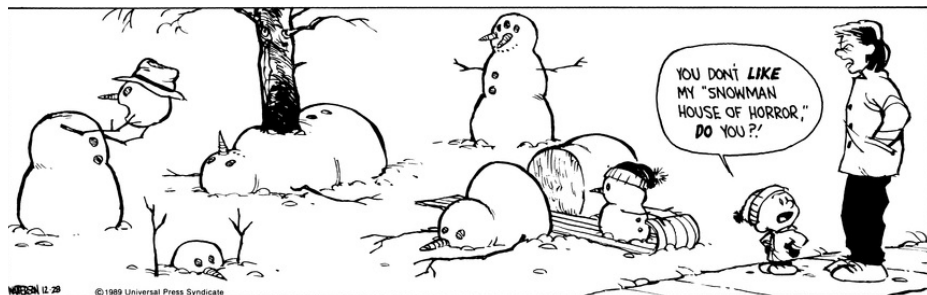
(vki vmi miatt, vmiért) **patáliát csap/csinál/rendez** (szólás, bizalmas): (gyakran lármás) botrányt csinál (vmi miatt v. vmiért). A szó-lásban szereplő *patália* szó a hadi

terminológiához tartozó, a 'csata, ütközet' jelentésű középkori latin *bat-tualia*, *battalia* szavakra vezethető vissza. A magyar megfelelője olasz (*battaglia*), francia (*bataille*), német (*Bataille*, *patali*), cseh (*patálie*) közvetítéssel került be a nyelvünkbe, és ezen nyelvek hatására 'civódás, veszekedés, perlekedés, perpatvar, botrány' átvitt jelentést vett fel.

(vkinek) **pechje van** (szólás, bizalmas): nincs szerencséje, nem szerencsés. A szólás kialakulását a benne szereplő ausztriai német eredetű *Pech* szó magyarázza. Vö. német *Pech* '(fenyő) szurok; balszerencse, baj'. Ez a latin *pix* 'szurok, kátrány' átvétele, amely több nyelvbe is átkerült (vö. pl. angol *pitch*, spanyol *pez* 'szurok'). A latin szó etimológiailag összefügg a magyar *pokol* szó szláv eredetijének alapszavával (*pakal*). A szerb és a horvát *peh*, a cseh *pech* 'balszerencse', a lengyel *pech* '(gyanta) szurok' szintén a németből, a finn *piki* 'szurok' a germánból származik.

Héra Bálint

© 1989 Universal Press Syndicate

<http://calvinhobbesdaily.tumblr.com/>
<http://www.gocomics.com/calvinandhobbes>

Impresszum

Szerkeszti: Rákóczi Adrienn

Korrektúra: Barta Eszter, Herbst Rebeka, Nagy Henrietta

Munkatársak: Benkó Luca, Héra Bálint, Telek Zsuzsa, Tóth Anita, Varga András

Grafikus és tördelő: Tóth Anita

A tördelést segítik: Bakó Kármén, Telek Zsuzsa

A borítón látható kép Ressely Kinga fotója.

Szerkesztőség: 1148 Budapest, Örs vezér tér 11. fszt. 1.

E-mail: bom@e-nyelv.hu

Honlap (korábbi számokkal): www.bolyaimuhely.hu

Alapítva 2011-ben.

A Bon-BOM című lapot a Médiahatóság 2012 októberében nyilvántartásba vette.
 Megjelenik 2017-ben a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

BOLYAI ÖNKÉPZŐ MŰHELY

FELHÍVÁS

TUDÁS-HÁLÓ

IV. Bolyais konferencia-részvételre

március 24. (péntek) 10-18.00

ELTE BTK Múzeum krt. 4/a.

2017

